



TEUVAN HORONKYLÄN TUULIVOIMALAHANKKEEN LUONTOARVOJEN PERUSSELVITYKSET 2015



Alueella havaittiin sirittäjä





Sisältö

1. Johdanto	3
2. Aineisto ja menetelmät	3
3. Tutkimusalue	4
4. Tulokset	4
4.1 Alueen luontotyypit ja suunniteltu voimalanpaikka	4
4.2 Pesimälinnustoselvitys	5
4.2.1 Alueella pesivät /havaitut Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajit	5
4.2.2 Alueella pesivät /esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym. 2010) mainitut lintulajit	6
4.2.3 Suunnitellun voimalanpaikan pesimälinnusto parimäärineen	6
4.3 Liito-oravaselvitys	7
4.3.1 Johdanto	7
4.3.2 Käytetty menetelmä	7
4.3.3 Tulokset	7
4.4 Lepakkoselvitys	8
4.4.1 Tulokset	8
5. Yhteenveto	9
6. Lähteet ja kirjallisuus	10
7. Liitteet	11



1. Johdanto

Äijäntuuli Oy /Kari Lahti tilasi keväällä 2015 Suomen Luontotieto Oy:ltä Teuvan Horonkylään suunnitellun yhden tuulivoimalan suunnittelualueen luontoarvojen perusselvityksen. Maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset täyttävää selvitystä käytetään alueen maankäytön suunnittelussa tausta-aineistona. Tehtävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut Kari Lahti ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja menetelmät

Tutkimusalueelta (karttaliite 1) selvitettiin Luonnonsuojelulain tarkoittamat suojeltavat luontotyypit (Luonnonsuojelulaki 1996/1096, 29§), Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (1996/1093, 10§) ja Vesilain suojelemat pienvesikohteet. Inventointi toteutettiin Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen 2000) mukaisesti.

Luontotyyppiselvitys, jonka yhteydessä etsittiin myös uhanalaisia putkilokasvilajeja, tehtiin 1.5. – 8.6.2015 välisenä aikana. Alueen pesimälinnusto selvitettiin mahdollisen uhanalaisen tai vaateliaan pesimälajiston havaitsemiseksi (kts. pesimälinnusto-osio). Alueen liito-oravat selvitettiin jätöshavainnointimenetelmää käyttäen. (kts. liito-oravaosio). Alueelta tehtiin detektorihavainnointiin perustuva lepakkoselvitys, joka keskitettiin lepakoiden suosimille ympäristötyypeille (kts. lepakko-osio). Alueelta ei tehty viitasammakkoselvitystä, koska alueella ei ole lajin kutupaikoiksi sopivia vesikohteita.

Selvityksen maastotöistä vastasi FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Maastotöissä avusti Pihla Matikainen. Raportin taittoi Eija Rauhala (tmi Eija Rauhala). Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme. Ennen maastoinventointia selvitettiin onko alueelta olemassa aiemmin julkaistua luontotietoa. Kansallisessa uhanalaisrekisterissä ei ole tietoa suunnittelualueella esiintyvistä uhanalaisista putkilokasvilajeista, sammalista tai jäkälistä. Suunnittelualueelta ei ole aiemmin tehty yksittäisiä luonto- ja kasvil-



Valtaosa alueen metsistä on viljelymänniköitä



lisusselvityksiä, mutta aluetta on mahdollisesti inventoitu laajempien selvitysten yhteydessä. Paikalliset maanomistajat/metsästäjät ovat selvittäneet kanalintujen soidinpaikkoja alueella eikä niitä ole havaittu nyt tarkastelun kohteella olevalla alueella.

3. Tutkimusalue

Selvityksessä tutkittu alue käsitti suunnitellun voimalanpaikan noin 500–600 metrin säteeltä alustavasta voimalanpaikasta. Koko tutkimusalue on hoidettua talousmetsää, jossa valtaosa metsäkuvioista on taimivaiheessa tai juuri taimivaiheen ylittäneitä. Alueen kaikki kuusivaltaiset (*Picea abies*) notkelmat on ojitettu vuosikymmeniä sitten eikä alueella ole suokohteita. Metsätyyppi alueella on valtaosin mustikkatyyppin tuoretta kangasta, mutta muutamalla kumpareella esiintyy myös puolukkatyyppin kuivaa kangasta. Suunnitellulla voimalanpaikalla on sekä nuorta kuusivaltaista metsää että myös nuorta mäntytaimikkoa (*Pinus sylvestris*). Tutkimusalueen pohjoispuolella on erittäin laaja avohakkuualue, mutta voimalan lähiympäristössä avohakkuukuviot ovat pieniä ja pääosin jo taimettumassa.

4. Tulokset

4.1 Alueen luontotyytit ja suunniteltu voimalanpaikka

Alueella ei ole Luonnonsuojelulain 29 § tarkoittamia suojeltavia luontotyyppijä eikä Metsälain 10 § mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Metsälakikohteiden puuttuminen selittyy alueen metsien erittäin tehokkaasta metsätalousoikeudesta sekä kallioalueiden ja luonnontilaisten puuttomien pikkusoiden puuttumisesta. Myöskään Vesilain suojelun kohteita kuten luonnontilaisia puroja ei alueella ole. Kaikki alueen metsät ovat talouskäytössä eikä vanhojen metsien kohteita ole alueella. Perinnemaisemia tai perinnebiotooppeja ei alueella ole, eikä esim. merkkejä vanhasta metsälaidunnuksesta ole enää näkyvissä.



Suunniteltu voimalanpaikka huhtikuisen lumisateen jälkeen



Suunniteltu voimalanpaikka sijoittuu alueelle, jossa on sekä nuorta harventamatonta mäntytaimikkoa että taimivaiheen ylittänyttä kuusivaltaista metsää. Alueella on myös pieni ilmeisesti myrskytuhoakkuiden seurauksena syntynyt harvapuustoinen aukio. Metsätyyppi on alueella mustikkatyyppin tuoretta kangasta, jossa valtalajiston muodostavat mustikka (*Vaccinium myrtillus*), puolukka (*Vaccinium vitis-idaea*) sekä metsälauha (*Deschampsia flexuosa*). Aukion ympäristössä aluskasvillisuus on kuitenkin pioneerilajien kuten vadelman (*Rubus idaeus*) sekä metsäkastikan (*Calamagrostis arundinacea*) dominoimaa. Lahopuuta alueella on hakutähteiden muodossa.

4.2 Pesimälinnustonselvitys

Alueen pesimälinnusto selvitettiin kartoituslaskentamenetelmää (Koskimies ym.1988) käyttäen siten, että laskentakertoja oli yhteensä kaksi (12.5 ja 1.6.2015) Koko tutkimusalueelta selvitettiin Lintudirektiivin liitteen I lajien esiintyminen ja kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi) mainittujen lintulajien esiintyminen. Lisäksi suunnitellun voimalanpaikan ympäristöstä noin 250 metrin säteellä kartoitettiin koko pesimälinnusto. Kartoituslaskennassa rajalla laulaneet linnut laskettiin mukaan tuloksiin.

4.2.1 Alueella pesivät /havaitut Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajit

Pyy (Bonasa bonasa) 2 paria

Pyy esiintyy runsaana Etelä-Pohjanmaan alueella ja laji on myös metsästettävä riistalintu. Laji suosii kosteapohjaisia kuusikoita, joissa aluspuustoon kuuluu lehtipuita ja erityisesti harmaaleppää. Alueen pohjoisreunassa havaittiin pyypariskunta liito-oravaselvityksen yhteydessä ja linnustonselvityksen ensimmäisellä laskentakierroksella laji havaittiin alueen itäreunalla. Tämä havainto koski yksinäistä aikuista lintua.



Pyy kuuluu alueen pesimälinnustoon



Palokärki (Dryocopus martius) 1pari

Alueen itäosassa havaittiin ääntelevä palokärki liito-oravaselvityksen yhteydessä ja lajin ruokailujälkiä näkyi koko suunnittelualueella. Pesäkoloa tai poikuetta ei kuitenkaan havaittu. Alueella on niukasti lajille riittävän suurirunkoisia puita pesäkolon tekemiseen. Palokärjen reviiri on usean neliökilometrin laajuinen ja lajin ruokailulennot voivat ulottua kilometrienkin päähän pesältä.

3.3.2 Alueella pesivät /esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym. 2010) mainitut lintulajit

Sirittäjä (Phylloscopus sibilatrix) 1 pari (NT= silmälläpidettävä)

Suunnitellun voimalanpaikan länsipuolelta löytyi viimeisellä laskentakerralla laulava sirittäjä. Paikalla havaittiin vain laulava koiras. Sirittäjä on harvalukuinen pesimälintu Etelä-Pohjanmaan alueella.

3.3.3 Suunnitellun voimalanpaikan pesimälinnusto parimäärineen

Pesimälinnusto:

Käpytikka	1
Punakylkirastas	1
Laulurastas	2
Punarinta	1
Rautiainen	1
Talitiainen	1
Hömötiainen	1
Hippiäinen	1
Pajulintu	2
Tiltalti	1
Peippo	2
Vihervarpunen	2

12 lajia ja 16 paria



Alue kuuluu palokärjen laajaan reviiriin



4.3.1 Johdanto

Liito-orava (*Pteromys volans*) kuuluu EU:n Luontodirektiivin liitteen IV lajeihin ja on siten erityisesti suojeltu laji koko EU:n alueella. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym. 2010) laji kuuluu luokkaan vaarantuneet (VU). Suomen liito-oravapopulaation kokoa on vaikea tarkasti selvittää, mutta seurantatutkimusten perusteella laji näyttää taantuneen viimeisen vuosikymmenen aikana jopa 30 %. Liito-oravan suojelustatus on vahva, sillä Luontodirektiivin 12 artiklan I kohta edellyttää, että lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei hävitetä eikä heikennetä. Alueellinen ympäristökeskus voi kuitenkin myöntää poikkeusluvan, mikäli lajin suojelutaso säilyy suotuisana.

4.3.2 Käytetty menetelmä

Tutkimusalueella tehty liito-oravaselvitys toteutettiin jätöshavainnointimenetelmää käyttäen 17.4.2015. Inventoinnissa liito-oravan keltaisia jätöksiä haettiin lajin mahdollisten oleskelu- ja ruokailupuiden tyviltä ja oksien alta. Samalla alueelta haettiin mahdollisia pesä- ja päivälepokoloja. Alueelta tutkittiin kaikkien suurikokoisempien puiden tyvet liito-oravan jätösten löytämiseksi. Talvijätösten lisäksi inventointialueelta haettiin liito-oravan jättämiä virtsamerkkejä, jotka värjäävät erityisesti haapojen epifyyttisammaleet keltaisiksi ja tuoksuvat voimakkaasti läheltä nuuhkaistessa. Lisäksi alueelta etsittiin liito-oravan jättämiä syönnöksiä ja muita ruokailujälkiä. Lajin suosimien ruokailupuiden alta löytyy silmuja ja oksankärkiä ja kesäaikana myös pureskeltuja lehtiä, joita kertyy joskus runsaastikin puiden alle.

4.3.3 Tulokset

Alueelta ei löytynyt merkkejä liito-oravan esiintymisestä ja alueella ei ole laajoja kuusi-haapa sekametsäkuvioita, joita laji suosii. Yksittäisiä haapakasvustoja ja hakkuissa säästettyjä haapoja alueella on ja muutama kolopuukin alueelta löytyy, mutta näiltäkään kohteilta ei lajista tehty havaintoja.



Alueella ei havaittu liito-oravan jätöksiä



4.4 Lepakkoselvitys

Tutkimusalueella esiintyviä lepakoita selvitettiin 31.5–1.6.2015 välisenä yönä.

Alueella tehty lepakkoselvitys toteutettiin näköhavainnoinnin sekä havainnoimalla lepakoiden käyttämiä kaikuluotausääniä ultraäänidetektoria käyttäen. Havainnoinnissa käytettiin Pettersson Elektronikin valmistamaa detektoria eli ultraääni-ilmaisinta, jolla lepakoiden korkeat kaikuluotausäänet muunnetaan korvin kuultaviksi.

Detektorihavainnointia tehtiin yhteensä kolme tuntia vaihtamalla koko ajan detektorin kuuluvuusaluetta (25- 50 kHz). Tunnistamattomia ääniä ei selvityksessä havaittu. Havainnointi aloitettiin noin puolen tunnin kuluttua auringonlaskusta. Alueelta ei ollut saatavilla julkaistua lepakkotietoa, mutta alueella on saatettu havainnoida lepakoita lepakkoharrastajien toimesta. Julkaistuja lepakkohavaintoja ei alueelta ole.

Detektorihavainnoinnin lisäksi alueelta etsittiin lepakoiden talvehtimispaikoiksi sopivia louhikoita ja jyrkänteitä. Selvitys tehtiin pesimälinnustoselvityksen yhteydessä. Karttatyöskentelyn perusteella alueelta haettiin mahdollisia kohteita, joille tehtiin maastokäynti.

4.4.1 Tulokset

Alueen poikki kulkevan tien varrella havaittiin kaksi saalistavaa pohjanlepakkoa, jotka liikkuvat tieuraa pitkin puiden latvojen tasalla laajalla alueella. Metsäalueella havainnointia tehtiin avohakkuulaikkujen reunamilla tuloksetta. Lepakoiden pesinnän edetessä keskikesällä useimmat lepakkolajit liikkuvat saalistamassa laajemmalla alueella ja ainakin pohjanlepakoille sopivaa saalistusmaastoa alueelta löytyy runsaasti. Siippalajien suosimia vesistökohteita ei alueella ole ja lajien esiintyminen alueella on epätodennäköistä.



Lepakkodetektori



5. Yhteenveto

Suunnittelualueella ei ole Luonnonsuojelulain 29§ mukaisia suojeltavia luontotyypppejä eikä Metsälain 10§ tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Alueella ei myöskään ole Vesilain tarkoittamia suojeltavia pienvesiä, kuten lähteitä. Alueella ei ole perinnemaisemakohteita eikä perinnebiotooppeja. Kaikki alueen metsät ovat talousmetsäkäytössä eikä alueella ole vanhan metsän kuvioita. Alueella ei havaittu uhanalaista eliölajistoa eikä kohteella ole huomattavaa merkitystä eliöiden kulkukäytävänä. Alueen pesimälinnustoon kuuluu kaksi Lintudirektiivin liitteen I lintulajia (pyy ja palokärki), joista palokärki tuskin pesii alueella. Tutkimusalueella ei havaittu liito-oravia, ja alueella on niukasti liito-oravalle sopivaa elinympäristöä. Alueella ei ole sammakoille soveltuvia makeavesilampareita tai kausikosteita kosteikoita, joissa esim. viitasammakko saattaisi esiintyä.

Lepakkoselvityksessä alueella havaittiin kaksi saalistavaa pohjanlepakkoa, joiden pesäpaikka sijaitsee jossain lähiseudun rakennuksessa. Alueella ei ole lepakoille soveltuvia talvehtimis- tai lepopaikkoja kuten laajoja louhikoita tai ihmisen rakennelmia kuten vanhoja maakellareita. Alueelle suunniteltu tuulivoimala ei uhkaa merkittäviä luontoarvoja.

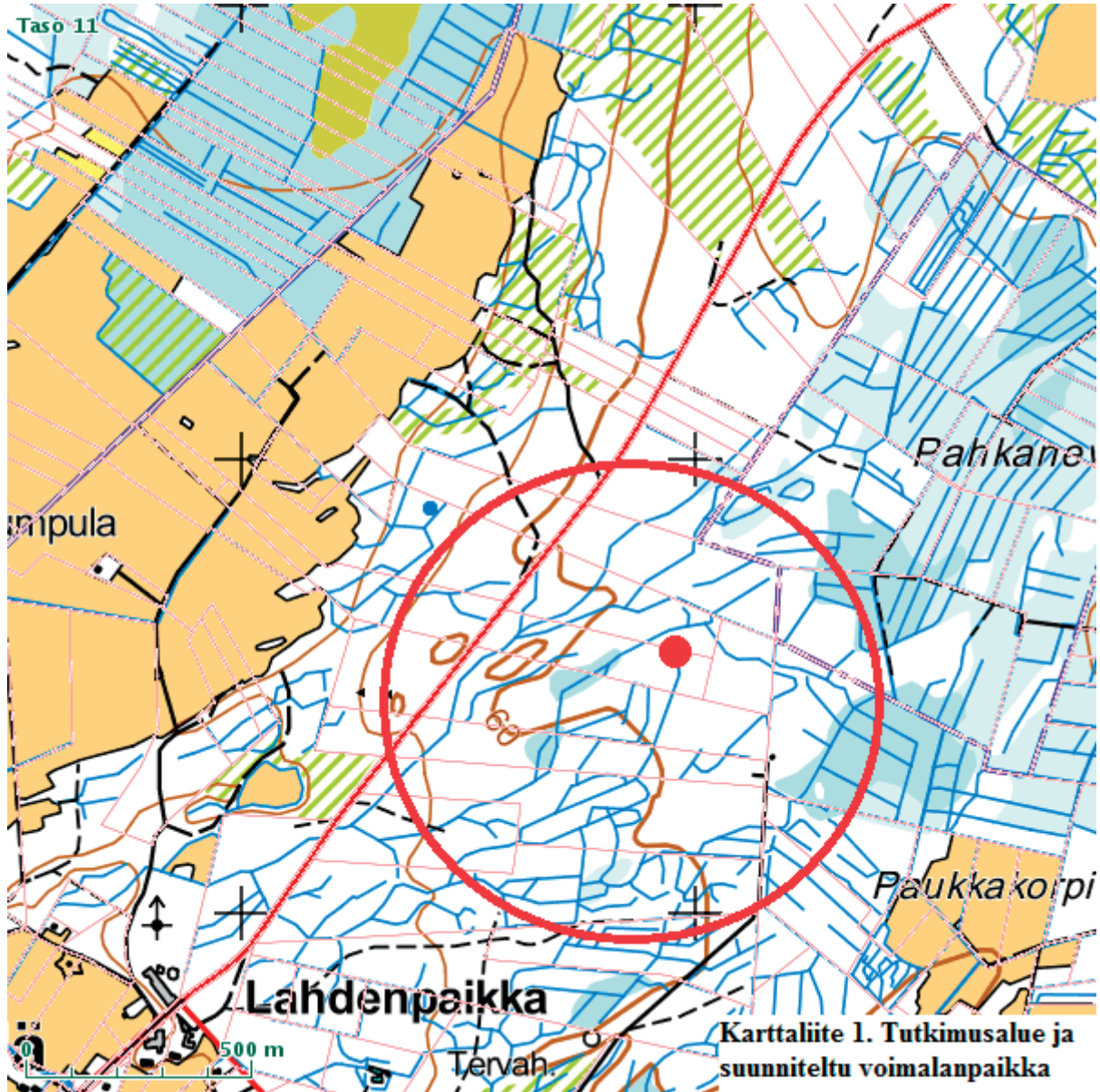


6. Lähteet ja kirjallisuus

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46, 2. korj. painos, Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Arnold.E.N & Burton J.A. 1978: A Field Guide to the reptiles and Amphibians of Britain and Europe.
- Finnlund, M; 1986. Havaintoja liito-oravan kiimaleikeistä. Siipipeili 6 (1): 28-30
- Hanski Ilpo K,1998: Home ranges and habitat use in the declining flying squirrel, *Pteromys volans*, in managed forests. *Wildlife biology* 4: 33-46.
- Hanski Ilpo K, 2001: Liito-oravan biologia ja suojelu Suomessa s 13. Suomen ympäristö 459.
- Enemar, A. 1959: On the determination of size and composition of a passerine bird population season. A methodological study. – *Vår Fågelvärld suppl.* 2:1-114.
- Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2. painos). Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.
- Koskimies, P. & Väisänen 1991: Monitoring bird populations in Finland . A manual of methods applied in Finland. Finnish Museum of Natural History.Helsinki 145 s.
- Lappalainen, M. 2002: Lepakot. Salaperäiset nahkasiivet. Tammi
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisuja (No 4). 142 s. BirdLife Suomi. Suomen ympäristökeskus
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus. Tapio. Hämeenlinna.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri pohjolan kasvio. Tammi. Helsinki.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Ryttäri, T. & Kettunen, T. 1997: Uhanalaiset kasvimme. – Suomen Ympäristökeskus. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. 2012 (toim). Suomen uhanalaiset kasvit. Tammi, Helsinki
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA -menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Tucker, G. & Heath, M. 1995: Birds in Europe- Their conservation status. BirdLife Conservation Series No. 3. 600p
- Valkama, Jari, Vepsäläinen, Ville & Lehikoinen, Aleks 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnon-tieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi>. ISBN 978-952-10-6918-5. Sähköinen versio.
- Väisänen, R.A., Lammi, E., Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otavan Kirjapaino, Keuruu. ISBN 951-1-12663-6.
- Valtion ympäristöhallinnon ympäristötietojärjestelmä.
www.karttapaiikka.fi
www.ymparisto.fi

7. Liitteet

Karttaliite 1. Tutkimusalue





*Karttaliite 2. Lintudirektiivin liitteen I lajien havaintopaikat sekä pohjanlepa-
koiden havaintopaikka*

